

Review

The effect of land management on educational justice with higher health education approach

Fatemeh arab¹, Farshideh Zamani^{2*}, Taraneh Enayati²

1. PhD student, Department of Educational Management, Faculty of Humanities, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran

2. Department of Educational Management, Faculty of Humanities, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.

*. Corresponding Author: E-mail: F_zameni@yahoo.com

(Received 21 February 2021; Accepted 1 August 2021)

Abstract

The importance of equitable distribution of health services at all levels of the health system and the need to pay attention to land management in the administration of justice (especially educational justice, which is the basis for the formation of the health system organization). The aim of this study was to investigate the effects of land use planning on educational justice in medical education. This review study was conducted with two approaches of library data collection and database data. Keywords; Land use planning, educational justice, justice, higher health education, medical science education in Persian and English databases in the period 2011-2020 with 24 extracted articles. Findings from article search have shown that; Equitable educational distribution is based on recognizing the infrastructure of health care providers. Accordingly, by applying the land management approach and creating standards based on a fair bedrock of the health system, an effective step can be taken to meet the needs; Learners, staff, faculty members and the general public.

Keywords: Landscaping, Educational Justice, Justice, Higher Health Education, Medical Education.

ClinExc 2022;11(22-34) (Persian).

تأثیر آمایش سرزمین بر عدالت آموزشی با رویکرد آموزش عالی سلامت

فاطمه عرب^۱، فرشیده زامنی^{۲*}، ترانه عنایتی^۳

چکیده

با توجه اهمیت توزیع عادلانه ارائه خدمات بهداشتی و درمانی در تمامی سطوح نظام سلامت و ضرورت توجه به آمایش سرزمینی در اجرای عدالت خصوصاً عدالت آموزشی که پایه و اساس شکل‌گیری سازمان نظام سلامت می‌باشد مطالعه حاضر با هدف بررسی تأثیرات آمایش سرزمینی بر عدالت آموزشی در آموزش علوم پزشکی صورت گرفته است. این مطالعه مروری با دو رویکرد جمع‌آوری داده‌های کتابخانه‌ای و داده‌های پایگاه اطلاعاتی صورت گرفته است. کلیدواژه‌های؛ آمایش سرزمینی، عدالت آموزشی، عدالت، آموزش عالی سلامت، آموزش علوم پزشکی در پایگاه داده‌های اطلاعاتی فارسی و انگلیسی در بازه زمانی ۲۰۲۰-۲۰۱۱ با تعداد ۲۴ مقاله استخراجی صورت گرفته است. یافته‌های ناشی از جستجوی مقالات نشان داده که توزیع عادلانه آموزشی در سطوح مختلف نظام سلامت مبتنی بر شناخت زیرساخت‌های ارائه‌دهنده خدمات بهداشتی درمانی می‌باشد. بر این اساس با بکارگیری رویکرد آمایش سرزمینی و ایجاد استانداردهای مبتنی بر بسترسازی عدالت‌محورانه نظام سلامت می‌توان قدمی موثر در برآورده شدن نیازهای فراگیران، کارکنان، اعضای هیات‌علمی و عموم مردم کرد.

واژه‌های کلیدی: آمایش سرزمین، عدالت آموزشی، عدالت، آموزش عالی سلامت، آموزش علوم پزشکی.

مقدمه

به‌درستی پیمود(۱)، بررسی تغییرات ممکن نخواهد بود جز با مدیریت سرزمین‌های علمی، آمایش سرزمین اصطلاحی است که امروزه برای مدیریت سرزمین در ابعاد مختلف استفاده می‌شود(۲). مطالعات نشان می‌دهد که صاحب نظرانی مانند فیلیپ لامور موضوع اساسی آمایش سرزمین را معرفی می‌کند مدیریت کشور می‌داند(۳)، سند آمایش سرزمین هر کشور به‌عنوان راهبردی ملی و بلندمدت حاوی سطوح مختلف برنامه‌ریزی‌های ملی، منطقه‌ای، استانی و محلی است(۴).

عصر حاضر عصر توانمندی آموزشی است عصری که در آن تمام دنیا از رویکردهای آموزشی مطلع می‌باشند و خواستار دسترسی به آموزش بر مبنای جغرافیایی علمی می‌باشند بنابراین برنامه‌ریزی آموزشی بایستی بر پایه ساختاری نظام‌مند و عدالت‌محور بنا گردد و آینده آموزشی کشورها در راستای توزیع عادلانه آموزش و پژوهش شکل گیرد، در آینده پژوهی، اولین و مهم‌ترین گام، تعیین پیشران‌های کلیدی است تا بتوان بر پایه آن مسیر تغییرات را در جهت رسیدن به اهداف

۱. دانشجوی دکتری مدیریت آموزش عالی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، مازندران، ایران.

۲. دانشیار گروه مدیریت آموزشی، دکتری مدیریت آموزشی، دانشکده علوم انسانی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، مازندران، ایران.

Email: F_zameni@yahoo.com

* نویسنده مسئول: ساری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، گروه مدیریت آموزشی

تاریخ دریافت: ۱۳۹۹/۱۲/۲۳ تاریخ ارجاع جهت اصلاحات: ۱۴۰۰/۴/۲۳ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۵/۱۰

اهمیت آمایش سرزمینی در راستای بکارگیری آموزش عدلات محورانه نشان داده است که آمایش سرزمینی روند جامعه از برنامه‌ریزی جهت استفاده از مزیت‌ها و استعداد‌های منطقه‌ای به منظور رشد و تعالی آن‌ها می‌باشد. تحول در نظام آموزش یکی از اثرگذارترین اقدامات و ضامن رشد و توسعه پایدار جوامع می‌باشد (۵) و البته تدوین آمایش سرزمین به عنوان فرایندی پویا، منعطف و متناسب با ویژگی‌های جغرافیایی مناطق مختلف کشور یک نیاز و ضرورت اساسی است و از این طریق، امکان رفع نارسایی‌های نظام برنامه‌ریزی کشور، حرکت به سمت توسعه متوازن و پایدار، تحقق عدالت اجتماعی و رونق اقتصادی همه جانبه فراهم گردد (۶).

به طور کلی آمایش سرزمین عبارت است از تنظیم رابطه بین انسان، سرزمین و فعالیت‌های انسان در سرزمین به منظور بهره‌برداری درخور و پایدار از جمیع امکانات انسانی و فضایی سرزمین در جهت بهبود وضعیت مادی و معنوی اجتماع در طول زمان است. وجه تمایز برنامه ریزی فضایی با آمایش سرزمین این است که، برنامه‌ریزی فضایی ساماندهی فعالیت‌های مختلف اقتصادی، اجتماعی در فضا با هدف حصول بالاترین کارایی مطرح می‌شود، این در حالی است که آمایش به سازماندهی فعالیت‌های مختلف فضا به منظور نیل بر بهینه نمودن روابط انسان، فضا و فعالیت‌ها می‌پردازد (۷)، آمایش سرزمین از نظریه‌های مختلفی همچون قطب رشد نظریه توسعه فضایی، عدالت فضایی، رشد و بهره‌وری، نظریه‌ی زیست منطقه‌گرایی و عدم تمرکز توزیع مکانی فعالیت‌ها بهره می‌گیرد و به اهداف توسعه منطقه‌ای، طراحی مطلوب سکونت‌گاه‌های انسانی، نظام متعادل شهر و روستا و فعالیت‌های همگن اقتصادی-اجتماعی توجه دارد (۷) نگرش آمایش به ما کمک می‌کند تا بتوانیم از وسعت و پهنای سرزمین در راستای توسعه بلندمدت بهره‌برداری کنیم (۸). هدف اساسی از مدیریت و برنامه‌ریزی آمایش سرزمین، توزیع فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی، جمعیتی و ظرفیت‌های

آشکار و پنهان با توجه به تحولات و دگرگونی‌های زمان و نیازهاست که عمدتاً با دیدی درازمدت و به منظور بهره‌برداری بهینه از امکانات آن و همچنین هویدا کردن نقش و مسئولیت خاص هر منطقه براساس توانمندی‌ها و قابلیت‌های آن به‌طور هماهنگ با دیگر مناطق است. براساس این نقش و مسئولیت که حاصل روندهای طبیعی و قانونمند هر منطقه به شمار می‌رود و همچنین براساس برنامه‌ریزی‌های منطقه‌ای، برنامه توسعه ملی می‌تواند در مناطق گوناگون اجرا شود (۹) به همین خاطر متخصصان اذعان می‌کنند، برنامه‌ریزی آمایش سرزمین بدون برنامه‌ریزی منطقه‌ای عملاً کاربردی نخواهد داشت. لذا نقش منطقه در آمایش سرزمین فوق‌العاده مهم و اساسی است (۸). یکی از ابعاد آمایش سرزمینی، بعد علمی آن است؛ زیرا محورها و موضوعات آمایش سرزمین را با روش مخصوص مرتب و به‌عنوان منبع شناخت معتبر، به‌منظور مطالعات و تدوین طرح‌های پایه آمایشی، در اختیار برنامه‌ریزان و آمایشگران قرار می‌دهد (۱۰). در هزاره سوم، دانشگاه‌ها به‌عنوان یکی از نهادهای مکان محور مورد توجه برنامه‌ریزان قرار گرفته‌اند و صاحب‌نظران به این نتیجه رسیده‌اند که برای دستیابی به تعادل منطقه‌ای و استفاده منطقی و هوشمندانه از امکانات و توانمندی‌های هر منطقه، بایستی بیش از پیش بر چگونگی استقرار و تراکم آموزش عالی در مناطق تاکید نمود. در این راستا، بازنگری برنامه‌های آموزشی در جهت تولیدمحوری و مهارت‌افزایی و متناسب‌سازی دوره‌های آموزشی با ظرفیت‌های فضایی و منطقه‌ای و نیاز جامعه اقدام نمود (۱۱).

یکی از بخش‌های زیربنایی که در تمامی دولت‌های جهان از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است نظام‌های سلامت به‌عنوان متولی سلامت آحاد جامعه می‌باشد (۱۲) بر همین مبنا و با توجه به تاکید برنامه‌های چهارم و پنجم توسعه بر لزوم مشارکت دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور (به‌عنوان نهادهای محلی وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی) در برنامه‌های ملی و فرااستانی،

وزارت بهداشت موضوع تشکیل کلان مناطق آمایشی را در دستور کار خود قرار داد (۱۳).

با تشکیل کلان مناطق آمایشی و دبیرخانه‌های مرتبط، بسترسازی جهت اجرای برنامه‌های بسته‌های تحول و نوآوری در آموزش پزشکی در مناطق با رویکرد عدالت‌محوری و جلوگیری از تمرکز منابع و تجهیزات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری در مناطق بیشتر برخوردار و مراکز استان‌ها، عملیاتی نمودن آمایش سرزمینی در راستای بوم‌گزینی، تمرکززدایی، ماموریت‌گرایی و عدالت‌محوری، نهادینه‌سازی اخلاقیت و نوآوری، مهندسی مجدد فرآیندها با توجه به الزامات عصر امروز از جمله اقداماتی است که در برنامه آمایش سرزمینی آموزش عالی سلامت مورد توجه و تأکید قرار گرفته است (۱۴).

هیات وزیران در جلسه مورخه ۱۳۸۳/۸/۶، بنا به پیشنهاد سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور و به استناد اصل یکصدوسی‌وهشتم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ضوابط ملی آمایش سرزمین را تصویب نمود. در این سند، توسعه علوم، آموزش، پژوهش و فناوری و توسعه و تجهیز مراکز آموزشی، پژوهشی، شهرک‌ها و پارک‌های علم و فناوری کشور با تأکید بر توانمندی‌ها و استعداد‌های بومی هر منطقه در راستای کاهش سهم منابع طبیعی و افزایش سهم در تولیدات ملی، مورد تأکید قرار گرفته است (۱۵).

جهت ارتقا بهره‌وری، توزیع عادلانه منابع، ایجاد فرصت‌های برابر، جلوگیری از تکرار فعالیت‌های مشابه، استفاده از مزیت‌های منطقه‌ای، تمرکززدایی و تجمع امکانات، ترغیب دانشگاه‌های علوم پزشکی به مشارکت‌های ملی و پایدار توسعه هدفمند آموزش عالی سلامت در مناطق مختلف کشور، واگذاری قسمتی از اختیارات ستادی وزارت، بهره‌گیری از تجربیات کشورهای توسعه‌یافته، طرح آمایش سرزمین آموزش عالی سلامت بر پایه مطالعات انجام‌شده در وزارت بهداشت تدوین و به شورای عالی انقلاب فرهنگی ارائه شد (۱۶).

کاربرد آمایش سرزمینی در بحث سلامت کمی پیچیده‌تر است. در این زمینه احتمالا می‌توان به آموزش و تربیت نسل دخیل در سلامت، ارائه خدمات بهداشتی، ارائه خدمات اورژانس، ارائه خدمات عمومی پزشکی و ارائه خدمات تخصصی و فوق‌تخصصی پزشکی اشاره نمود بنابراین آمایش سرزمینی در سلامت و مدیریت هدفمند آن جزو وظایف اصلی نظام است (۱۷).

در خصوص نابرابری‌های منطقه‌ای دو دیدگاه مختلف وجود دارد: برخی آن را پدیده‌ای منفی و برخی دیگر مثبت ارزیابی می‌کنند؛ گروه اول بر آنند که نابرابری بین مناطق به دلیل استفاده نادرست از پتانسیل‌ها و قابلیت‌های مناطق است و گروه دوم نابرابری‌های منطقه‌ای را نتیجه منحصراً به فرد بودن منابع و قابلیت‌های برخی مناطق در مقابل سایر مناطق می‌دانند که می‌تواند مزیت‌های رقابتی برای آن‌ها ایجاد کند (۱۸). به عقیده سوکوکیم اگر نابرابری‌های منطقه‌ای نتیجه تخصصی شدن فعالیت‌ها در یک منطقه باشد، می‌تواند مفید باشد و مثبت تلقی شود (۱۹). اگر عدم تعادل و نابرابری در سطح مناطق منعکس‌کننده تبعیض یا بی‌عدالتی باشد تفاوت‌های منطقه‌ای می‌تواند عامل تهدیدی به شمار آید. بر این اساس، در واکنش به نابرابری‌های موجود توسعه نواحی و مناطق، تلاش یک سیاست توسعه متعادل ناحیه‌ای بر آن است که بهترین شرایط و امکانات را برای توسعه جامع همه نواحی فراهم آورد و تفاوت‌های کیفیت زندگی بین ناحیه‌ای و درون‌ناحیه‌ای را به حداقل برساند (۲۰). براساس سند چشم‌انداز ۱۴۰۴ آموزش عالی، کشورمان باید سرآمد، رقابت‌پذیر، دارای هویت ایرانی، و اسلامی و پیشتاز در منطقه جنوب شرقی آسیا باشد؛ بنابراین آموزش عالی باید در راستای اهداف و برنامه‌ریزی خود، به جایگاه مورد انتظار در منطقه برسد. این مهم جز از مسیر آمایش سرزمین و ماموریت‌گرایی در آموزش عالی، محقق نمی‌شود. هدف آمایش سرزمین، دادن بعد جدیدی به برنامه‌ریزی است که همان نحوه توزیع و سازماندهی انسان‌ها و فعالیت‌ها در سراسر

بحث

نتایج یافته‌ها شاخص‌ها و معیارهای متعددی و گوناگونی را در راستای آمایش سرزمینی نشان داده است. کمالینکه این که برخی از این معیارها بر عدالت آموزشی و برقراری نظام عدالت صحه گذاشته است. در نظام آموزش ایران خصوصا نظام آموزش سلامت نگاره‌های آموزشی و توزیع عادلانه بررسی زیادی صورت نگرفته است بررسی‌ها نشان از ارائه تئوری‌های عدالت آموزشی نظام سلامت بوده است و رویکرد تاثیرگذاری آمایش سرزمینی و اتخاذ تصمیمات بکارگیری راهکارهای برقراری عدالت آموزشی و عملیاتی نمودن روش‌های اعمال عدالت آموزشی مشهود نمی‌باشد بنابراین بهره‌گیری از رویکردهای بکارگیری عدالت آموزشی در سایر نظام‌های آموزشی می‌تواند کمک شایانی بر توسعه آموزش نظام سلامت نماید.

تجربیات اغلب کشورهای پیشرو در زمینه برنامه‌ریزی فضایی و آمایش سرزمین با رویکرد توازن‌بخشی‌های اجتماعی و منطقه‌ای نشان می‌دهد که عنصر بر ارزیابی و آسیب‌شناسی برنامه، تصمیم و هر گونه اقدام مداخله‌ای بخشی جدایی‌ناپذیر و لاینفک تمامی فرآیندهای برنامه‌ریزی و فرایندهای اندیشه‌سازی برای توسعه بوده است، به همین اعتبار توانسته‌اند با شناخت به موقع انحرافات در روند برنامه‌ها و همچنین شناخت پیامدهای احتمالی اقدامات مداخله‌ای به اصلاح اندیشه یا اقدام پردازند(۴) بنابراین داده‌های کاربردی سایر نظام‌ها یک رویکرد موثر بر بکارگیری و پیاده‌سازی روش‌های برقراری عدالت آموزشی در نظام سلامت می‌باشد. یکی از مؤثرترین راه‌های تحقق عدالت آموزشی، تأمین فرصت‌های یکسان برای دسترسی عموم افراد جامعه به آموزش و پرورش است و همه‌آحاد انسانی حق دارند از آموزش و پرورش یکسان برخوردار گردند. بنابراین با توجه به اهمیت و نقش سازمان‌های آموزشی و دانشگاهی، از جمله سوابق دانشگاه‌های علوم پزشکی و تاثیر چشم‌گیر آن در پیشرفت کشور ضروری

سرزمین می‌باشد(۲۱) و به سبب نقش آموزش عالی در رشد و توسعه جوامع، بررسی چگونگی توزیع آموزش عالی در مناطق مختلف در سال‌های اخیر اهمیت پیدا کرده و توجه زیادی به بحث برابری در آموزش عالی و بهره‌مندی فراگیران مناطق جغرافیایی مختلف به آموزش عالی برابر و با کیفیت معطوف شده است. دسترسی برابر به آموزش از حقوق اساسی هر فرد به شمار می‌رود(۲۲). در همین راستا مطالعه حاضر با هدف تاثیر آمایش سرزمین بر عدالت آموزشی با رویکرد آموزش عالی سلامت صورت گرفته است.

روش کار

مطالعه حاضر از نوع مروری است که با بررسی کلید واژه‌های آمایش سرزمینی، عدالت آموزشی، عدالت، آموزش عالی سلامت، علوم پزشکی در پایگاه داده‌های Pubmed, SID, Googlescholar به دو زبان فارسی و انگلیسی در بازه زمانی سال‌های ۲۰۱۱-۲۰۲۰ صورت گرفته است در این مطالعه دو روز جستجو صورت گرفته است. مرحله جمع‌آوری داده‌های کتابخانه‌ای براساس بررسی متون و کتب آموزش بر پایه تاثیر آمایش سرزمینی بر عدالت آموزشی و عدالت آموزشی در آموزش علوم پزشکی ۲۰۱۱-۲۰۲۰ جستجو شد. تعداد ۱۲۸ مقاله یافت شد. در مرحله دوم؛ ۴۹ مقاله که در پایگاه داده‌ها تکراری بوده‌اند از دایره جستجو خارج شده است که تعداد ۷۹ مقاله باقی ماند. در مرحله سوم؛ تعداد ۳۶ مقاله (۲۰ مقاله فارسی ۱۶ مقاله انگلیسی) استخراج شده که بعد از بررسی نهایی تعداد ۲۵ مقاله با توجه به هدف مورد مطالعه (۱۵ مقاله فارسی، ۱۰ مقاله انگلیسی) مورد تایید همه نویسندگان قرار گرفت. در مرحله چهارم؛ تعداد ۲۵ مقاله در بررسی چهار مرحله‌ای استخراج شده که با معیارهای مورد مطالعه و هدف مطالعه مطابقت داشته‌اند. ۱۴ مقاله فارسی در بازه زمانی (۱۳۹۹-۱۳۸۶) و ۱۰ مقاله انگلیسی در بازه زمانی (۲۰۲۰-۲۰۱۱) بوده‌اند. یافته‌های ناشی از استخراج نتایج مطالعات در ذیل آورده شده است.

است در حوزه مدیریت آموزش عالی سلامت عزمی ملی و نگاه واقع‌بینانه با امید به آینده و حرکت رو به جلو در مسیر اجرایی‌سازی در تمام ابعاد آمایش سرزمین با رویکرد آموزش عالی سلامت بر عدالت آموزشی برقرار شود. پس شناسایی علل عدم پیاده‌سازی عدالت آموزشی به عنوان نزدیک ترین سطح و موثرترین سطح رویکرد برقراری عدالت در نظام سلامت می‌تواند بر رفع نقص کمک شایانی نماید.

صالحی و پوراصغر در پژوهشی مهم‌ترین موانع فراروی تحقق طرح‌های آمایش سرزمین در کشور را شرایط طبیعی کشور، قوانین و مقررات، فشارهای سیاسی جهت اجرای طرح‌های فاقد توجهات اقتصادی و فنی، فقدان مدل مناسب برای آمایش سرزمین در ایران، نبود تعریف مناسب از منطقه در کشور، موقعیت قرارگیری ایران در جغرافیای خاورمیانه و تاثیرات برون‌زا، و نبود منظومه ملی اطلاعات مکانی برای به اشتراک گذاشتن داده‌های مکان‌دار می‌دانند (۴۵). با رفع موانع پیشروی طرح آمایش قدم موثری در برقراری عدالت رخ خواهد داد. کاظمی و همکاران با بررسی و تبیین میزان موفقیت اجرای سند آمایش سرزمینی آموزش عالی سلامت به این نتیجه رسیدند که برای توسعه متوازن آموزش عالی سند آمایش سرزمینی بسیار مهم است. فرصت خوبی برای دانشگاه‌ها فراهم شده که از حالت روزمرگی خارج و بهتر است در حوزه آموزش عالی نگاه جمعیتی و عدالت محورانه داشت و در کنار جمعیت به مزیت‌های منطقه‌ای توجه شود (۲۶)، در همین راستا مومنی و همکاران در پژوهشی تحت عنوان آمایش سرزمین و مدیریت توسعه فضایی مورد مطالعه: شهرستان ملکان به تبیین ابعاد مختلف مدیریت فضایی در فرآیند تهیه برنامه آمایش سرزمین در شهرستان ملکان می‌پردازند. نتایج تحقیق نشان می‌دهد که مولفه اصلی در تحلیل‌های واقع بینانه آمایش را باید در ساختارهای جغرافیایی جستجو کرد در واقع سیمای آمایشی کشور به‌ویژه در سطوح ناحیه‌ای در درجه اول تابعی از مولفه‌های طبیعی و در مرحله بعد تابع نظام تخصص و تصمیم‌گیری است (۴۶).

قربانی و همکاران با تحلیل برهم‌کنش کارکرد آموزش عالی و صنعت در ایران از منظر آمایش سرزمین به این نتیجه دست یافتند ۹ استان کمتر توسعه‌یافته، با فقدان زیرساخت‌های بخش آموزش عالی، توسعه صنعتی ناچیزی را تجربه کرده‌اند و بلعکس (۴۷). لطیفی برنامه‌های آمایش سرزمین در ایران را ناموفق ارزیابی می‌کند. او علل اصلی عدم دستیابی به اهداف مورد نظر و ادامه روندهای نامطلوب در ساماندهی فضا در سه دهه اخیر را در سه گروه دسته‌بندی می‌کند:

۱. نبود تفکر منسجم و نهادینه برای مدیریت سرزمین در سطوح مدیریتی کشور؛
۲. نبود طرح و برنامه مصوب و با پشتوانه قانونی لازم برای سازماندهی فضا؛
۳. نبود نهاد قانونی مشخص و مسئول برای مدیریت سرزمین و پیگیری اجرای طرح‌های آمایشی و نظارت بر آن (۴۸).

در راستای برقراری عدالت آموزشی؛ بیات و قاسمی نشان دادند که مضامین فراگیر کتب دانشگاهی از حیث گستردگی حجم مطالب، مبتنی بر ابعاد دینی و تاریخی است ضمن آنکه ارتباط منطقی چندانی بین گفتمان‌های عدالت در مقطع‌های آموزشی متوسطه با قبل از آن مشاهده نمی‌شود و عنوان کردند بازنگری محتوای درسی را به منظور حفظ انسجام و تمرکز محتوای درسی در تطابق با اهداف چشم‌انداز بیست ساله نظام جمهوری اسلامی، برنامه‌های توسعه و سند تحول نظام آموزشی ضروری است (۲۴)، ضمن اینکه مطالعه براتعلی و همکاران در پژوهشی به نقش مهم و اثرگذار عدم تعادل‌های منطقه‌ای در ابعاد بی‌عدالتی آموزشی تاکید نموده‌اند (۱۱). وو و همکاران نشان دادند که نابرابری آمایشی در مدارس ابتدایی در هنگ‌کاو نابرابری در کیفیت آموزش طبقه بندی اجتماعی را بدتر می‌کند و جریان جمعیت براساس کیفیت امکانات آموزشی بر رابطه عرضه و تقاضای امکانات آموزشی تأثیرگذار است (۳۵). گزینگر^۱ در پژوهشی بیان می‌دارد که بحث

^۱Giesinger

استوار بر مطالعات توجیهی و برنامه‌های راهبردی این حوزه به خرج داد(۳۱).

نتایج مطالعات نشان داده است که نابرابری در توزیع آموزش موثر در تمامی دنیا مشهود می‌باشد آگراول در پژوهشی به بررسی نابرابری فرصت‌های آموزشی در هند طی سال ۲۰۰۴-۱۹۸۳ پرداخت. نتایج بیانگر نابرابری فرصت‌های آموزشی طی سال‌های مورد مطالعه است(۵۰) نکات و همکاران در پژوهشی نشان دادند نابرابری در فرصت‌های آموزشی در کشور ترکیه وجود دارد(۵۱) بارهیم و شاییت در تحقیقی دریافتند که در ۲۴ کشور اروپایی نابرابری دسترسی به آموزش وجود دارد(۵۲) مسعودی و جواهری در تحقیق نشان دادند که نابرابری بین استان‌های مختلف کشور از لحاظ دسترسی به آموزش عالی وجود دارد(۵۳) زیاری با استفاده از ۳۳ شاخص آموزشی مناطق آموزش و پرورش استان یزد را از طریق مدل تحلیل عاملی رتبه‌بندی کرده است(۵۴) موسوی و حسنی درجه توسعه‌یافتگی و محرومیت مناطق ۲۴ گانه آموزشی استان آذربایجان غربی را با استفاده از ۷۲ شاخص بررسی کردند(۵۵) و سامری و همکاران نابرابری آموزشی بین مناطق ۲۴ گانه آموزشی استان آذربایجان غربی را با استفاده از شاخص‌های مختلف آموزشی بررسی کردند(۵۶) با توجه به مطالعات انجام گرفته، عواملی که در دسترسی به آموزش عالی موثرند و موجب نابرابری فرصت‌های دسترسی به آموزش عالی بین مناطق مختلف می‌شوند عبارت‌اند از: عوامل فردی-خانوادگی؛ آموزشی؛ سیستم پذیرش؛ و توسعه‌یافتگی منطقه‌ای(۶۱-۵۶) ضمن اینکه موانع اداری و ساختاری در بین ۶ مانع مورد مطالعه(اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی، جغرافیایی و سرزمین، سیاسی و امنیتی، مطالعاتی و پژوهشی و اداری و ساختاری) بسیار برجسته است(۶۱).

بنابراین آمایش سرزمینی با رویکرد عادلانه آموزشی یک ضرورت جهانی است و دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز از این امر مستثنی نمی‌باشند و نیازمند بازبینی موثر دانشگاهی دارند زیرا بخش آموزش در علوم پزشکی از

در مورد عملکرد توجیهی استعداد، یعنی نقش آن در توجیه نابرابری‌های آموزشی یا اجتماعی، امری عادی است. علاوه بر باید به شیوه‌های جذب استعداد و نقش علی آن‌ها در توزیع چشم‌اندازهای آموزشی توجه داشت. این شیوه‌ها معمولاً باعث تشدید نابرابری‌های آموزشی به دلیل سوابق اجتماعی می‌شوند، به‌ویژه هنگامی که با محیط‌های انتخابی مرتبط باشند(۳۹) و جهت تحقق عادلانه آموزشی در دانشگاه‌ها یزدانی و همکاران به‌منظور تحقق عدالت در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی، لازم می‌دانند که علاوه بر توجه به اقدامات اولیه و مؤسسه‌ای، اقدامات تکمیلی برای تحقق عدالت آموزشی صورت پذیرد که هر کدام از اهمیت بالایی برخوردار است. این اقدامات شامل تمهیداتی است که بایستی در سطح ملی صورت پذیرد تا با اتخاذ سیاست‌های مناسب، نیازهای بازار کار پیش‌بینی گردد تا زمینه به‌کارگیری مهارت‌های دانش‌آموختگان در جامعه فراهم گردد(۴۹) و البته دربلر^۲ بیان می‌کند براساس دیدگاه ارسطو، ابتدا آگاهی مشکلات خاص مرتبط با ایده عدالت را افزایش می‌دهد. سپس توجه به عدالت در آموزش معطوف می‌شود. سوالات مربوط به عدالت در آموزش می‌تواند توسط برخی از متخصصان حل شود تا به یک مجموعه مشخص از قوانین تبدیل شود که توسط معلمان و سایر عوامل در حوزه تعلیم و تربیت دنبال می‌شود(۴۰) و برای اجرای راهکارهای عدالت محورانه؛ نیازخانی و اللهیار نشان داد که ابعاد گوناگون توسعه از جمله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ارتباط عملی و تنگاتنگی با توسعه آموزش عالی دارد و به کمک اجرایی کردن این طرح میتوان از ظرفیت‌های موجود در دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزش عالی کشور با مدیریت و برنامه‌ریزی به صورت بهینه‌تر استفاده کرد و در توزیع عادلانه و صحیح منابع دولتی و غیردولتی در راستای سرمایه‌گذاری‌های جدید و توسعه آن‌ها حساسیتی

². Dreßler

زمان ورود فراگیران به دانشگاه‌های علوم پزشکی تا زمان ارائه خدمات بهداشتی و درمانی با رویکرد آموزشی در تمام طول زندگی کاری و شخصی فارغ‌التحصیلان به شدت موثر و مهم تلقی می‌گردد. مبنای کارکردهای فارغ‌التحصیلان علوم پزشکی بر پایه آموزش بهداشتی می‌باشد و ایجاد توازن و عدالت آموزشی از ابتدای آموزش علوم پزشکی بایستی مدنظر تصمیم‌گیران خرد و کلان آموزش علوم سلامت قرار گیرد زیرا دریافت‌کنندگان خدمات بهداشتی و درمانی در تمام نقاط دنیا منتظر دریافت خدمات بهینه می‌باشند و نمی‌دانند و نمی‌خواهند بدانند که ارائه‌کننده خدمات کجا و به چه نحوی آموزش دیده‌اند آن‌ها منتظر بهترین و موثرترین رویکرد بهداشتی و درمانی برای حفظ سلامت خود و خانواده می‌باشند پس درمان ریشه‌ای توزیع عادلانه آموزشی بر مبنای آمایش سرزمینی نه تنها یک هدف دست‌یافتنی و موثر می‌باشد بلکه یک راهکار موثر سازمانی است که با اجرای نمودن آن در کوتاه‌ترین زمان ممکن بالاترین بازدهی را منجر خواهد شد.

نتیجه‌گیری

به سبب اهمیت آمایش سرزمینی در راستای برابری آموزشی و تضمین عدالت آموزشی در فراگیران بایستی در تصمیم‌گیری‌های خرد و کلان آموزشی دانشگاه‌ها به آن توجه ویژه‌ای گردد. زیرا آمایش سرزمین یکی از مهم‌ترین جنبه‌های آموزش عالی است و تأثیر زیادی بر فعالیت‌های آموزشی و پژوهشی دارد. ضمن اینکه بسیاری از سیستم‌های آموزشی دانشگاه‌های علوم پزشکی موفق دنیا از رویکردهای برابری آموزشی براساس معیارهای آمایش سرزمینی بهره می‌برند. پژوهش‌های انجام‌شده تا به امروز در زمینه آمایش سرزمین در آموزش عالی، اغلب بر مباحث نظری مرتبط با آمایش سرزمین آموزش عالی متمرکز بوده و تلاش داشته تا چالش‌ها، عوامل زمینه‌ساز و پیامدهای آن را مورد بررسی قرار دهد. اما باید گفت که زیست جهان

دانشگاه، تغییر کرده است و با وجود مشکلات، موانع و مخالفت با تحولات اخیر، دانشگاهیان باید در مسیر پیشرفت، درباره شکل و دامنه تعاملات دانشگاه‌ها، دوباره به بحث و گفت‌وگو بپردازند. دانشگاه‌های علوم پزشکی نیز از این امر مستثنی نمی‌باشند مقدمات تغییرات جهانی در آموزش علوم بهداشتی و جهانی سالیان سال است در دنیا شروع شده است و این تغییرات مبتنی بر هدفمندی راهکارهای بهداشتی و درمانی می‌باشند بنابراین دانشگاه‌های علوم بهداشتی و پزشکی با هر درجه و رتبه‌بندی دانشگاهی در ایران و دنیا باید از تغییرات متمرثر و هدفمند استقبال نمایند زیرا آمایش سرزمینی به‌طور مستقیم و غیرمستقیم بر آموزش‌دهی و آموزش‌پذیری بهداشتی و درمانی اثرگذار می‌باشد پس اتخاذ تصمیم‌گیری مدیریتی از پایین‌ترین سطوح تا بالاترین سطوح آموزشی در دورترین و نزدیک‌ترین مراکز ارائه خدمات بهداشتی و درمانی و آموزشی بایستی بر محور عدالت‌محورانه و توزیع منصفانه براساس معیارهای عدالت آموزشی باشد. بهره‌گیری از عدالت آموزشی در تمامی نقاط دنیا منجر به توزیع عادلانه بهداشتی و درمانی در تمام دنیا خواهد شد در همین راستا وقتی ابزار آموزشی و محتوی آموزشی و امکانات و تسهیلات آموزشی یکسان و استاندارد برای همه فراگیران فراهم باشد دیگر نگرانی در راستای نحوه ارائه خدمات در بهداشت و درمان وجود ندارد زیرا پایه ارائه خدمات دریافت آموزش صحیح آموزشی است.

جدول شماره ۱: خلاصه پژوهش‌های انجام شده در داخل کشور				
ردیف	پژوهشگر	سال	عنوان پژوهش	نتایج پژوهش
۱	قربانی و همکاران (۲۳)	۱۳۹۹	تحلیل برهم‌کنش کارکرد آموزش عالی و صنعت در ایران از منظر آمایش سرزمین	این پژوهش مهر تأییدی بر کلیشه سیاست تمرکزگرایی و نقش‌های تفویضی و نه لزوماً آمایشی مناطق خاصی از ایران است. بدین صورت که با تأیید همبستگی فضایی بسیار بالا، ۹ استان کمتر توسعه‌یافته، با فقدان زیرساخت‌های بخش آموزش عالی، توسعه صنعتی ناچیزی را تجربه کرده‌اند و برعکس.
۲	بیات و قاسمی (۲۴)	۱۳۹۹	مفهوم پردازی عدالت در نظام آموزشی ایران: مطالعه موردی کتاب‌های درسی پیش از دانشگاه	متون درسی در قالب هشت مضمون فراگیر (دین‌مداری، تاریخ‌نویسی، تمایز و تفاوت، پیامداندیشی، نسبت قدرت و عدالت، زیباشناختی و اخلاقی، چاره‌اندیشی و الگودهی) در کتاب‌های تاریخ، دین و زندگی و ادبیات فارسی مقطع ابتدایی و کتاب‌های اقتصاد و جامعه‌شناسی و تعلیمات اجتماعی مقاطع متوسطه دوم و تعلیمات اجتماعی، تعلیمات دینی، ادبیات فارسی و عربی دوره متوسطه اول به تبیین مقوله عدالت پرداخته‌اند.
۳	عبادی و همکاران (۲۵)	۱۳۹۸	ریفرم آمایش سرزمینی، تحول و نوآوری آموزش عالی سلامت در ایران	برنامه‌ی جامع آموزش عالی سلامت شامل ۱۲ سیاست و جهت‌گیری کلی می‌باشد که به‌منظور اجرایی‌سازی آن، ۱۱ بسته‌ی تحول و نوآوری آموزش علوم پزشکی به‌همراه یک برنامه‌ی پایش تدوین گردید و در سایر کشورها با اجرایی شدن برنامه تعامل هدفمند بین دانشگاه‌های منطقه و گفت‌وگوهای تحول و نوآوری در فضای دانشگاهی به وجود آمد و ریفرم آمایش سرزمینی موجب تحول و نوآوری در آموزش گردید و تأمین منابع، توسعه امکانات آموزشی و جلب مشارکت اعضای هیات علمی موجب موفقیت در برنامه می‌گردد.
۴	کاظمی و همکاران (۲۶)	۱۳۹۸	بررسی و تبیین میزان موفقیت اجرای سند آمایش سرزمینی آموزش عالی سلامت	برای توسعه متوازن آموزش عالی سند آمایش سرزمینی بسیار مهم است. فرصت خوبی برای دانشگاه‌ها فراهم شده که از حالت روزمرگی خارج شوند. چالش‌هایی وجود دارد از جمله کمبود تأمین اعتبارات، تفویض اختیارات به کلان مناطق. بهتر است در حوزه آموزش عالی نگاه جمعیتی و عدالت‌محورانه داشت و در کنار جمعیت به مزیت‌های منطقه‌ای توجه شود.
۵	آفتابار و همکاران (۲۱)	۱۳۹۷	آمایش سرزمین، راهبردی برای توسعه‌ی آموزش عالی سلامت	با توجه به قرابت و نسبت آموزش عالی با نظریه‌ی توسعه اجتماعی، برنامه‌ریزی در آموزش عالی از جایگاه ویژه‌ای در توسعه کشورها برخوردار می‌باشد.
۶	احمدی طیفکائی (۲۷)	۱۳۹۶	آمایش سرزمین در ارتباط با آموزش و توسعه به ویژه توسعه پایدار	آمایش سرزمین می‌تواند تجلی تمامی توان‌ها، ظرفیت‌ها و بضاعت‌ها و دارایی‌های یک ملت را در ابعاد زیربنایی، تولیدی و فرهنگی خاطر نشان سازد.
۷	خوشنویسان و ساعدی (۲۸).	۱۳۹۵	آمایش سرزمین در نظام آموزش عالی، موانع و چالش‌ها	آمایش سرزمین بر پایه سه مولفه مهم؛ جمعیت، سرمایه مالی و منابع طبیعی و محیطی درک شرایط فعلی و شرایط نوظهور در تصمیم‌گیری؛ تعیین اولویت‌ها و راه‌حل‌های آن عمدتاً در انجام سیاست‌های فضایی، استراتژی‌ها را میسر می‌سازد.
۸	افرازنده و همکاران (۲۹)	۱۳۹۵	ارتباط عدالت آموزشی و رفارهای مدنی-تحصیلی از دیدگاه دانشجویان پرستاری	ارتباط مثبت و معنی‌دار بین عدالت آموزشی و رفارهای مدنی تحصیلی بود. بنابراین بررسی عوامل مؤثر در برقراری عدالت آموزشی با توجه به نیازهای ارزیابی شده، جهت برنامه‌ریزی در راستای ایجاد رفارهای مدنی تحصیلی در دانشجویان پرستاری و مامایی ضروری به نظر می‌رسد.
۹	گل‌پرور (۳۰)	۱۳۹۴	نقش اخلاق تحصیلی در رابطه عدالت و بی‌عدالتی آموزشی با فریب‌کاری تحصیلی	در این پژوهش نشان می‌دهد که عدالت آموزشی از طریق تقویت اخلاق تحصیلی موجب کاهش فریب‌کاری تحصیلی می‌شود. در مقابل بی‌عدالتی به طور مستقیم می‌تواند موجب تقویت فریب‌کاری تحصیلی شود.
۱۰	نیاز خانی و اللهیار (۳۱)	۱۳۹۳	تلاشی در اجرای فرآیند آمایش آموزش عالی در راستای تحقق عدالت آموزشی در برنامه ششم توسعه کشور با استفاده از روش تلفیقی دلفی-کار توگرافی در GIS	ابعاد گوناگون توسعه از جمله توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی ارتباط عملی و تنگاتنگی با توسعه آموزش عالی دارد. به کمک اجرایی کردن این طرح می‌توان از ظرفیت‌های موجود در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی کشور با مدیریت و برنامه‌ریزی به صورت بهینه تر استفاده کرد.
۱۱	ثمری و گرای‌نژاد (۳۲)	۱۳۹۲	نگاهی به جایگاه مفهومی آمایش آموزش عالی در آمایش سرزمین	پس از تبیین و تحلیل جایگاه مفهومی آمایش آموزش عالی در آمایش سرزمین، آن را به عنوان زیر مجموعه بحث کلان آمایش سرزمین، راهنمای جهت‌گیری‌های توسعه بلندمدت آموزش عالی کشور و اولویت‌های سرمایه‌گذاری و استقرار دانشگاه‌ها و توسعه فضایی آن‌ها در قالب تلفیق برنامه‌ریزی‌هایی از بالا و پایین و با تکیه بر قابلیت‌ها، توانمندی‌ها و مزیت‌های نسبی و محدودیت‌های منطقه‌ای که در یک برنامه‌ریزی هماهنگ و پلن مدت صورت می‌گیرد، دانسته‌اند.
۱۲	مهرعلی‌زاده و همکاران (۲۴/۳۳)	۱۳۹۲	آسیب‌شناسی آمایش آموزش عالی ایران	علیرغم اقدامات و فعالیت‌های مختلفی که در قالب طرح‌های آمایش سرزمین در کشور صورت گرفته است، مطالعات آمایش آموزش عالی در کشور با چالش‌های مهمی در زمینه ضعف مبانی نظری و تحلیلی عمیق (فلسفی، سیاسی، اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی) برای طراحی، استقرار، نظارت و ارزیابی و از همه مهم‌تر استمرار آن در نظام آموزش عالی دولتی و خصوصی ایران روبروست.
۱۳	سرور و اسماعیل-زاده (۳۴)	۱۳۸۶	آمایش سرزمین، پیش نیاز عدالت اجتماعی	به این نتیجه رسیدند که هر کشوری که خواهان پایداری و توسعه همه‌جانبه است باید توجه به امر عدالت اجتماعی در توزیع منابع در تمام نقاط کشور را مدنظر داشته باشد.

جدول شماره ۲: خلاصه پژوهش‌های انجام شده در خارج از کشور				
ردیف	پژوهشگر	سال	عنوان پژوهش	نتایج پژوهش
۱.	هو ^۳ و همکاران (۳۵)	۲۰۲۰	بررسی اسناد حقوقی و آمایشی امکانات آموزشی در هنگ‌کونگ چین	نتایج نابرابری آمایشی را در مدارس ابتدایی در هنگ‌کونگ نشان داد. به طور خاص (۱) نتیجه آموزش با کیفیت بالا به‌طور قابل‌توجهی به نسبت دانشجویان معلم، هزینه سرانه مالی برای آموزش و پرورش و هزینه فضای آموزشی و آمایشی مرتبط است. (۲) دسترسی مدارس ابتدایی با حومه‌نشینی جمعیت مطابقت ندارد. (۳) نابرابری در کیفیت آموزش طبقه‌بندی اجتماعی را بدتر می‌کند زیرا کیفیت مدارس ابتدایی بر قیمت مسکن منطقه تأثیر می‌گذارد. (۴) جریان جمعیت بر اساس کیفیت امکانات آموزشی بر رابطه عرضه و تقاضای امکانات آموزشی تأثیرگذار است.
۲.	ویمنی ^۴ و همکاران (۳۶)	۲۰۲۰	توسعه دانشگاهی برای حمایت از بین‌المللی شدن برنامه درسی	نشان دادند که تأملات توسعه‌دهندگان دانشگاهی در مورد نقش و مشارکت در طراحی دوره در یکی از دانشگاه‌های استرالیا، مشارکت سه‌جانبه مهم بین توسعه‌دهندگان دانشگاهی، دانشجویان و دانشگاهیان را نشان می‌دهد. مزایای ارائه‌شده توسط یک مدل Course Design Studio در فرام آوردن فضای مجاز برای ادامه همکاری‌های سه‌جانبه مثبت، بیان شده است. این مقاله یک بحث مفهومی را ارائه می‌دهد که به مواردی از نگرانی‌ها که در روابط مشترک مشارکت دانشجویان و کارکنان طراحی دوره‌های سستی معمولاً برمی‌خورند، می‌پردازد.
۳.	مری (۳۷)	۲۰۲۰	عدالت و تنوع آموزشی	این استدلال مطرح است که مدرسی که از نظر جغرافیایی و جمعیتی از نظر قومی و اقتصادی متنوع نیستند، هنوز هم می‌توانند با موفقیت با موانعی که دانش‌آموزان‌شان در زندگی روبرو شوند، مقابله کنند.
۴.	هنگه‌لا ^۵ (۳۸)	۲۰۲۰	به‌سوی عدالت آموزشی: عدالت شناختی چه تفاوتی می‌تواند ایجاد کند؟	این مشکلات نشان می‌دهد که توضیح تجارب ضمنی افراد مستثنی و ضمیمه کردن نظریه عدالت آموزشی در این احساسات منفی چقدر دشوار است.
۵.	گیزینگر (۳۹)	۲۰۲۰	در برابر انتخاب: عدالت آموزشی و استعدادیابی	این مقاله پیشنهاد می‌کند تا به شیوه‌های جذب استعداد و نقش علی آن‌ها در توزیع چشم اندازهای آموزشی نگاه کند. این شیوه‌ها معمولاً باعث تشدید نابرابری‌های آموزشی به دلیل سوابق اجتماعی می‌شوند، به‌ویژه هنگامی که با محیط‌های انتخابی مرتبط باشند.
۶.	دربلر ^۶ (۴۰)	۲۰۲۰	عدالت آموزشی و حرفه‌ای بودن معلمان: رویکردی فلسفی	این مقاله سرانجام پیشنهاد می‌کند که نمی‌توان عدالت آموزشی را به‌عنوان یک مفهوم هنجاری در نظر گرفت و چارچوبی روشن را برای قواعد صریح عمل مشتق‌شده از آن تعیین کرد. در عوض، عدالت را به‌عنوان درخواست دائمی از کارگزاران برای رفتار محتاطانه به‌شیوه ارسطویی تلقی می‌کند.
۷.	استولز ^۷ (۴۱)	۲۰۲۰	رویکردی داستانی در کاوش مفهوم عدالت در آموزش	این مقاله برای اهداف دوگانه، مفهوم عدالت را با یک رویکرد داستانی که از طریق شخصیت‌های موجود در روایت به نمایش گذاشته شده است، به تصویر می‌کشد، که به‌نوبه خود ابزاری را برای بحث و تحلیل انتقادی روایت در رابطه با عدالت در آموزش فراهم می‌کند.
۸.	نقی‌زاده (۴۲)	۲۰۱۹	بررسی راه‌حل‌های پیاده‌سازی مدیریت منطقه‌ای براساس سند برنامه‌ریزی آمایشی آموزش عالی در ایران	چهار دسته اصلی از راه‌حل‌ها، شامل جنبه‌های حقوقی، ساختاری، نهادی و مالی، مورد بررسی قرار گرفتند و پیشنهاداتی در این زمینه ارائه شد.
۹.	تانگ (۴۳)	۲۰۱۱	آمایش آموزش عالی با استفاده از تحلیل یک چهارچوب منطقی	به این نتیجه دست یافت که استفاده از چارچوبی برای مدیریت آمایش آموزش عالی، نشان می‌دهد مسئولیت خطیر تقاضا برای آمایش آموزش عالی از نظر بازار کار، از طریق بازخوردهای دانشجویان بیشترین تعیین‌کنندگی را برای موفقیت در تناسب اهداف با آمایش آموزش عالی دارد و پیامد این کار، همانا نزدیک شدن به عدالت آموزشی است.
۱۰.	بروملی (۴۴)	۲۰۱۱	عقلانیت توسعه آموزش: فعالیت علمی بین سازمان‌های غیردولتی بین‌المللی	به این نتیجه دست یافت: هر نوع تغییر در کیفیت و کمیت آموزش را که باعث افزایش توانمندی نیروی انسانی شود، توسعه آموزشی قلمداد می‌گردد.

3. Wu

4. Wimpenny

5. Hanhela

6. Dreßler

7. Stolz

References

1. Sedighi E, Salman Mahini A, Mirkarimi SH, Daliri H, Fath B. Identification and Analysis of Key Drivers of Change in Regional Land Use Planning based on Foresight Approach in Gorgan Township. *Town and Country Planning*. 2019 Sep 23;11(2):205-233.
2. Porta J, Parapar J, Doallo R, Rivera FF, Santé I, Crecente R. High performance genetic algorithm for land use planning. *Computers, environment and urban systems*. 2013;37:45-58.
3. Hansen NM. French regional planning. *French regional planning*. 1968.
4. Ibrahim A, Hatami Nejad H. Pathology and evaluation of land management plans in Iran. *Quarterly Journal of Regional Planning* 2019;9(34):27-38.
5. Malekzadeh R, Abedi G, Rezaei MS, Yazdani P. The Process of Establishment of Territorial Agenda and Development and Innovation in Medical Education in Iran. *Clin Exc*. 2018;7(Special Issue):63-49.
6. Aqatabar Roudbari J, Barimani K, Aghamirzaee Mahali T, Saffarian Hamedani S. Spatial planning: An strategy for development of health higher education. *Journal of Medicine and Cultivation*. 2018 Aug 23;27(2):113-123.
7. Jafarian B, Sarvar R, Borna R. Identifying key factors affecting the future status of land management in Tehran province with a futures research approach Geographical territory 2019;16(61):17-36.
8. Mahmoodzadeh H, Panahi S, M. H. Application of Multi Objective land Allocation technique for land use Planning Approach Case study: Hamadan County. *mahmoodzadeh H, panahi S, herischian M* 2019;19(52):211-234.
9. Ahmadlou M, Pahlavani P, Arab MP. Applying the Fuzzy AHP and Multi-Objective Land Allocation method for Land use planning. Case study: Sari city, Iran.
10. Gh T. Investigating the role of nationalism in the Islamic Republic of Iran. *Jmst*. 2014;10:27.
11. Bouzari S. Higher education spatial planning in the geographical area of the country. *Quarterly Journal of Research and Planning in Higher Education*. 2016;22(2):49-75.
12. Turani S, Haghdoost A-A, Maleki M-R, Ravaghi H, Tijang RD, Hekmat SN. The Backgrounds, consequences, and future of the integration of Medical Education and Health Service Delivery System. 2011.
13. Shirzad G. Comparison of Regional Planning Patterns in France and Iran to Identify Optimal Strategies for Improving Regional Planning in Iran Islamic Azad University. Central Tehran Branch. 2013.
14. J; Ns, A; J, A.M; O, M; j. Territorial Education of Higher Education in the Islamic Republic of Iran. *tebvatazkiyeh*. 2017;26(1):21-23.
15. Ministers. TCo. National Land Code. MPO. 2004;101:134108.
16. Nasl Seraji J, Jahandideh A, Ojaqi A, Jomeei M. Spatial planning of education higher of health in republic of islamic of iran. *journal of medicine and Cultivation*. 2017;26(1):21-32.
17. A.A; H, S.A; TBH, H; M, A; O, M; B, M; IM, et al. Reducing health injustice in the Islamic Republic of Iran. *Health Policy Council Kerman University of Medical Sciences*. 2012.
18. Kutscherauer A. Regional Disparities in Regional Development of The Czech Republic Ostrava. University of Ostrava; 2010.
19. Kim S. Spatial inequality and economic development: Theories, facts, and policies. *Urbanization and growth*. 2008:133-66.
20. Mabogunje AL, Misra RP. Regional development alternatives: international perspectives: Maruzen Asia; 1981.
21. Aqatabar Roudbari J, Barimani KH, Aghamirzaee mahali T, Saffarian Hamedani S. Spatial planning: An strategy for development of health higher education. *Teb &Tazkieh*. 2018;27(2):113-123.
22. Qian X, Smyth R. Measuring regional inequality of education in China: widening coast-inland gap or widening rural-urban gap? *Journal of International Development: The Journal of the Development Studies Association*. 2008;20(2):132-144.
23. Ghorbani R, Ziari K, Sejoudi M, Farhadi E, Abullah Hussein SH. An Evaluation of the Interaction of Higher Education and Industry Functions From the Spatial Planning Perspective. *Town*

- & Country Planning. 2020;12(2):479-519.
24. Bayat G, Ghasemi M. Conceptualization of Justice in Iranian Educational System: A Case Study of Elementary and Secondary Schools' Text Books. 2020.
 25. Abedi Q, Malekzadeh Ro, Iraqian mojarad A. Territorial Agend Reform and Development and Innovation in Medical Education in Iran. Development of health nursing 2019;10(2):15-26.
 26. Kazemi Z, NaslSeraji J, Yazdani SH. Investigating and Explaining the Success Rate of Implementation of Territorial planning of higher medical education. Teb &Tazkieh. 2020;28(4):26-40.
 27. M; AT. Land use planning and development, especially in relation to education for sustainable development. New Research in Humanities. 2017;7(10):127-36.
 28. KHoshnevisan F, Saedi A. Land Management in Higher Education System Obstacles and Challenges National Congress of Higher Education 2016-2017:1-5.
 29. AfrazandehSS, MirzaeiT, PouraboliB, SabzevariS. Educational justice and educationalcitizenship behavior from perspective of nursing students. J Med Ethics. 2016;10(35):117-140.
 30. GHolparvar M. The Role of Academic Ethics in the Relationship between Educational Justice and Injustice and Academic Deception: A Structural Equation Model Quarterly Journal of Educational Psychology. 2015;11(37):51-67.
 31. S; NK, A; AT. An attempt to implement the higher education planning process in order to achieve educational justice in the Sixth Development Plan of the country using the combined Delphi-work topographic method in GIS. The journal of Social Welfare Research. 2014;4:1-29.
 32. Samari E, Gheraiinejad GH. A Look at the Conceptual Position of Higher Education Planning in Land Management: A Guide to "Academic Development". Iranian Journal of Higher Education. 2014;5(3):117-142.
 33. Mehralizadeh Y, Kordzangheneh A, Homayoonnia A. Pathology of Higher Education Planning in Iran: An Analysis of Higher Education Planning Experiences before and after the Islamic Revolution of Iran Higher Education. 2012;17(5):93-132.
 34. R; S, H; E. Land use planning, a prerequisite for social justice (Introduction to the role of land management in achieving social justice and sustainable development). Geographical Quarterly of the Land, Scientific-Research, . 2007;4(14):75-88.
 35. Wu Y, Zheng X, Sheng L, You H. Exploring the Equity and Spatial Evidence of Educational Facilities in Hangzhou, China. Social Indicators Research. 2020;151(3):1075-1096.
 36. Wimpenny K, Beelen J, King V. Academic development to support the internationalization of the curriculum (IoC): A qualitative research synthesis. International Journal for Academic Development. 2020;25(3):218-231.
 37. Merry MS. Educational Justice and Diversity. Educational Justice: Springer; 2020. p. 123-50.
 38. Hanhela T. Towards Educational Justice: What Difference Can Recognitive Justice Make? Rethinking Ethical-Political Education: Springer; 2020: 101-19.
 39. Giesinger J. Against selection: Educational justice and the ascription of talent. Educational Philosophy and Theory. 2020:1-10.
 40. Dreßler J. Educational Justice and Teachers' Professionalism: A Philosophical Approach. The Korean Journal of Philosophy of Education. 2019;41(4):135-152.
 41. Stolz SA. A narrative approach exploring notions of justice in education. British Journal of Educational Studies. 2020:1-21.
 42. Naghizadeh R. Investigation of Solutions for Implementing Regional Management Based on the Document of Spatial Planning of Higher Education in IR Iran.
 43. Jian T. Managing logistics higher education using logical framework analysis. International Journal of Innovation, Management and Technology. 2011;2(4):309.
 44. Bromley P. The rationalization of educational development: Scientific activity among international nongovernmental organizations. Comparative Education Review. 2010;54(4):577-601.
 45. Salehi E, Poorasghar-sanghachin F. An Analysis of Barriers to Land

- Management in Iran Rahboard. 2009;18(52):149-181.
46. M; M, Mobaraki O, Jenabi N. Land Management and Spatial Development Management (Case Study: Malekan County) Urban management studies 2013;5(13-1):46-56.
 47. Ghorbani R, Ziari K, Sejoudi M, Farhadi E, Hussein SA. An Evaluation of the Interaction of Higher Education and Industry Functions From the Spatial Planning Perspective. *Town & Country Planning* (2008-7047). 2020;12(2).
 48. Latifi GH.R. The evolution of land management programs in pre- and post-revolutionary programs Welfare planning and social development 2010;1(1):111-147.
 49. Yazdani S, Dashti Rahmatabadi M, Afshar L, Ahmady S, Derakhshan A. A Study of Necessary Activities for Moving towards Educational Equity in Higher Education. *Iranian Journal of Medical Education*. 2020;20:228-38.
 50. Agrawal T. Educational inequality in rural and urban India. *International Journal of Educational Development*. 2014;34:11-19.
 51. Baykoç N, Aydemir D, Uyaroğlu B. Inequality in educational opportunities of gifted and talented children in Türkiye. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*. 2014;143:1133-1138.
 52. Haim EB, Shavit Y. Expansion and inequality of educational opportunity: A comparative study. *Research in Social Stratification and Mobility*. 2013;31:22-31.
 53. Masody E, Javaheri M. Analysis of Equal Opportunities Access in Development of Public Higher Education in Iran *IRPHE*. 2003;9(1):73-95.
 54. K.A; Z. Principles and methods of regional planning University of Tehran: University of Tehran; 2017.
 55. M.N; M, M; H. Assessing the degree of development and deprivation of education areas in West Azerbaijan province *Educational planning studies* 2015;4(7):83-103.
 56. Sameri M, Hasani M, Seyedabaszadeh M.M, Mousavi M.M. Modeling to reduce educational inequality and justice development between high school students of school districts in West Azarbaijan Province. *Biquarterly Journal of Managing Education In Organizations*. 2014;3(1):45-72.
 57. Vukasović M, Sarrico CS. Inequality in higher education: Definitions, measurements, inferences. *Understanding inequalities in, through and by higher education: Brill Sense*; 2010: 1-16.
 58. Mullen F. Barriers to widening access to higher education. Edinburgh: SPICe Information Centre, Scottish Parliament. 2010.
 59. Choi Y, Park H. Shadow education and educational inequality in South Korea: Examining effect heterogeneity of shadow education on middle school seniors' achievement test scores. *Research in Social Stratification and Mobility*. 2016;44:22-32.
 60. Noghani M, Ahanchian M.R, Rafeii M.T. The Impact of Economic, Social and Cultural Capital on the Success of the National University Entrance Exam *Sociology of Education*. 2012;1(90):191-218.
 61. Soltani N. Assessing the barriers to land management projects in Iran with an integrated approach *Planning and arranging space*. 2013;17(3):63-84.